

4. Zaměstnávání členů rodiny, výpomoc

Zemědělství je fyzicky náročná práce a i když si z ekonomického hlediska nemůžete dovolit zaměstnance, ve vegetační sezóně má jistě mnoho z Vás zkušenosti s tím, že Vám pomáhají členové rodiny. V souvislosti s probíhající sezónou polních prací se na farmách mohou objevit kontrolori Státního úřadu inspekce práce. Objevují se nenadále, často zřejmě na anonymní udání, velmi často se zjevují přímo na poli.

Pokud na farmě pracujete sami, není se čeho obávat a nevyplývají pro Vás směrem k inspektorátu práce z této skutečnosti žádné další povinnosti. Pokud máte zaměstnance, je potřeba splnit povinnost uzavření pracovní-právního vztahu: tj. pracovní smlouva (dlouhodobý zaměstnanec na plný úvazek) nebo dohoda o provedení práce (DPP), vhodnější pro sezónní pracovníky, z níž se při hrubém příjmu do 10 000 Kč/měsíc neodvádí sociální a zdravotní pojištění. Na finančním úřadu (FÚ) se odvádí jen daň srážková - její výhodou je, že se pak nikde jinde nemusí uvádět a nezahrnuje se tedy do ročního zúčtování záloh na daň z příjmu fyzických osob ani se nemusí uvádět do daňového přiznání, pokud to sám poplatník (ta konkrétní osoba) nechce. Je možné ji uzavřít na **maximálně 300 h/rok** u jednoho zaměstnavatele. Podklady je nutné opatřit datem, které musí být aktuální před zahájením práce zaměstnance! Pokud byste potřeboval **větší rozsah než jen 300 h/rok**, tak je potom možné po vyčerpání 300 h uzavřít ještě **dohodu o pracovní činnosti (DPČ)**. Z ní se při hrubém příjmu do 2500 Kč/měsíc také neodvádí sociální a zdravotní, ale na rozdíl od DPP se z DPČ odvádí od 1. 1. 2014 daň zálohová. Je tedy potřeba po uplynutí roku provést zaměstnanci (pokud o to požádá) cca v následujícího roku provést roční zúčtování záloh na daň z příjmu, nebo si pak musí zaměstnanec sám podat daňové přiznání.

DPP i DPČ musí být písemná, její kopii by měl mít zaměstnanec u sebe nebo by ji měl mít zaměstnavatel na pracovišti (pro případ kontroly), většinou chtějí při kontrole od zaměstnance i občanský průkaz. Je třeba vést evidenci docházky (písemnou, pozor na přestávky v práci - nejdéle do 6 h odpracovaných je nárok na 30 min, při práci přesahující 8,5 h je nárok na dalších 30 min), práce by měla být vykonávána nepravidelně (ne od pondělí do pátku každý den), ale může být vykonávána i o víkendy či ve svátek bez nároku na příplatky. Určitě doporučuji nepracovat více než 2 dny po sobě více než 12 h/den/pracovníka.

Docházku si zakládejte u vyúčtování (výplatnic) za každý měsíc (samozřejmě, pokud Vám např. sestra přijede jednou pomoci, není nutné docházku vést).

Důležité je, aby v žádném měsíci nepřekročil příjmem 10 000 Kč u DPP nebo 2500 Kč u DPČ, jinak se budete muset přihlásit na zdravotní pojišťovně a sociálce jako zaměstnavatel a vykázat jim přehled o platbě pojistného.

Na místně příslušném FÚ se budete muset registrovat pro platbu srážkové daně, v případě, že byste měl odvádět i zálohovou daň tak také pro platbu zálohové daně (před jejím odvodem).

Pokud podnikáte jako fyzická osoba, nemůžete uzavřít smlouvu s manželkou, ale s ostatními členy rodiny můžete (dětí, rodiče, prarodiče, sourozenci). Manželka Vám může vypomáhat bez omezení. Pokud podnikáte jako právnická osoba (např. s.r.o., o. s.), smlouvu můžete uzavřít i s manželkou.

Jiná situace a o to těžší nastává, pokud Vám pomáhají rodinní příslušníci nebo přátelé (běžně např. při sklizni apod.). Přibližme si častý příklad: malá rodinná farma, pěstitelé zeleniny, nesezdaní partneři a děti. V den kontroly přijela pomoci sestra. Je jasné, že nikoho nenapadne sepsat DPP s vlastní sestrou, pro kontroly inspektorátu práce to však může být problém. Pokud by byl kontrolor detailista a trvala na svém striktním výkladu legislativy, mohlo by se stát, že by trval na předložení sepsané DPP jak se sestrou, tak v nejhorším případě by také negativně posuzoval přítomnost nesezdaného partnera. Tuto situaci samozřejmě nechceme připustit, jde o další přidávání nesmyslných legislativních povinností. Nenechte se zatlačit do kouta a nenechte se nutit do zbytečného sepsávání DPP či pracovních smluv s přáteli či rodinnými příslušníky, kteří Vám pomáhají.

Na „pomoc“ si lze od roku 2014 vzít novelizovaný zákoník práce. Ten zavádí pojem „rodinný závod“. Farma se dle tohoto pojmu dá charakterizovat jako speciální typ obchodního závodu. Nejedná se o právní subjekt, jako je třeba fyzická či právnická osoba, ale v tomto případě o farmu, kde spolu pracují manželé, jejich příbuzní (sestra) až do třetího stupně, nebo osoby sešvagřené až do druhého stupně. Může se ale jednat i o osoby, které trvale pracují pro rodinu, zejména ty, kteří se pravidelně starají o chod rodinné domácnosti. Znamená to tedy, že by se v našem případě u sestry dalo tímto „rodinným závodem“ argumentovat (bez sepsávání smluv, odvodů na pojištění apod.).

Problematickým by se však při příliš striktním výkladu mohl kontrolorům zdát „pobyt“ nesezdaného přítele a dětí. Mohlo by se stát, že by bylo vyžadováno doložení společné domácnosti (např. doložením rodných listů dětí).

Je jasné, že farma rodinného typu bez nárazové pomoci členů širší rodiny snad ani neexistuje. Je potřeba vědět, na které povinnosti si dát pozor, znát správnou argumentaci a také mít v pořádku smlouvy. Pak nebudou při eventuální kontrole inspektorátu práce žádné problémy a budete se bez problémů moci věnovat své práci a ne dlouhým tahanicím s úřady.